

βρίσκονται στο «Παράρτημα» που κατέθεσε ο Σεβ. Ὑδρας κ. Ἐφραίμ μαζί με τήν Εισήγησή του, στήν ΙΣΙ τῆς 27^{ης} Ἰουνίου 2017.

ε) Ἡ Ἐπιτροπή συνεχίζει τό ἔργο Της, ὡς πρός τή διαδικασία τῆς περαιτέρω διόρθωσης τῶν ΦΜ, τό περιεχόμενο τῶν ὁποίων εἶναι γνωστό σέ ὅλους μας μέσα ἀπό τά e-mails. Μέ βάση τό ὑλικό τῶν ΦΜ ὁ καθένας μπορεῖ νά προτείνει ἐπίσης διορθώσεις καί ἀλλαγές. Οἱ διορθώσεις αὐτές καί οἱ ἀλλαγές ὅμως δέν μποροῦν νά εἶναι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετες πρός τίς διορθώσεις τῆς Ἐκκλησίας καί τίς ἀποφάσεις τῶν συνοδικῶν ὀργάνων, ἐνῶ ἡ ὁποιαδήποτε πρόταση διορθώσεων, εἴτε προσώπων, εἴτε φορέων θά πρέπει νά τύχει τῆς ἔγκρισης τῆς ΔΙΣ ἄλλως ἡ ἀπαίτηση υἰοθέτησής τους χωρίς τήν συνοδική ἔγκριση θά συνεπάγετο τή συγγραφή ἑνός ΦΜ ὁ ὁποῖος δέν θά ἀπηχεῖ τίς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας ἀλλά ἀπόψεις καί ἀντιλήψεις μεμονωμένων προσώπων ἢ φορέων.

5. Ἡ τρίτη καί τελευταία φάση ὅλης αὐτῆς τῆς διαδικασίας τοῦ διαλόγου γιά τό ΜτΘ θά εἶναι ἡ τελική διόρθωση τῶν ΦΜ μέ συγκεκριμένες καί ἐγκεκριμένες προτάσεις προκειμένου νά φθάσουμε στήν ἔναρξη τῆς διαδικασίας γιά τή συγγραφή τῶν βιβλίων καί τῆς διόρθωσής τους.

Ὑπάρχει λοιπόν ἀρκετός χρόνος ἀναμονῆς γιά κατάθεση διορθωτικῶν προτάσεων ἀπό μέρους τῶν διαφόρων φορέων καί προσώπων γιά συγκεκριμένα σημεία τῶν ΦΜ τά ὁποῖα θεωροῦν ὅτι χρήζουν διόρθωσης, προκειμένου νά τύχουν τῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί ὄχι ἀπλά κατάθεσης γενικῶν διαπιστώσεων, πολλές φορές μάλιστα ἰδεολογικοῦ καί συνθηματολογικοῦ περιεχομένου.

Ἀπό τή συνάντηση μέ τόν Ὑπουργό Παιδείας (18 Ἀπριλίου 2018) ἐπαναβεβαιώθηκε μάλιστα ἡ συνέχιση τοῦ διαλόγου μέ τήν ἴδια

μέθοδο , μέ σκοπό τή διόρθωση τοῦ περιεχομένου τῶν ΦΜ, τήν συνεκτίμηση τῶν κρίσεων, προτάσεων καί θέσεων καί τήν ἀξιοποίηση τῶν 660/2018, 661/2018 καί 926/2018 ἀποφάσεων τοῦ ΣτΕ ἀπό μέρους τῆς Ἐκκλησίας. Γιά τόν λόγο αὐτό καί παρατείνεται ὁ χρόνος ἔκδοσης καί ἐκτύπωσης τῶν διδακτικῶν βιβλίων τοῦ μαθήματος (βλ. Δελτίο Τύπου Δ.Ι.Σ. 19 Ἀπριλίου 2018). Ἡ παράταση ἔκδοσης τῶν διδακτικῶν ἐγχειριδίων τοῦ ΜτΘ συνεπάγεται δυνατότητα ἐπιπλέον χρόνου γιά ἀκόμη διορθωτικές παρεμβάσεις στούς ΦΜ καί γιά τήν καλύτερη ἀξιολόγηση τοῦ ὅλου ἐγχειρήματος, γεγονός τό ὁποῖο δέν μπορεῖ νά ἐρμηνεύεται ὡς «ἀδράνεια» χρόνου. Τά ΠΣ ὅπως καί οἱ ΦΜ μέ αὐτή τήν διαδικασία βρίσκονται σέ μία διαρκῆ διορθωτική ἀναθεώρηση καθῶς πρόκειται γιά μία δυναμική διαδικασία μέ τήν ὁποία ἐνσωματώνεται ἡ ἐμπειρία ἀπό τήν ἐφαρμογή τους καί τά τελικά συμπεράσματα κάθε σταδίου αὐτοῦ τοῦ διαλόγου. Ὁ διάλογος θά ὀλοκληρωθεῖ ὅταν κλείσει καί τό ζήτημα τῆς συγγραφῆς καί τῆς διόρθωσης τῶν νέων διδακτικῶν βιβλίων. Ὁ χρόνος λοιπόν τῆς «ἀδράνειας», σύμφωνα καί μέ τόν «νόμο τῆς ἀδράνειας», ἐμφανίζει πάντοτε μία σχετικότητα ὅταν μάλιστα προσπαθεῖ νά προσδιοριστεῖ μεταξύ τοῦ φαντασιακοῦ καί τοῦ πραγματικοῦ τῶν γεγονότων.

Ἦδη, ὕστερα καί ἀπό τήν ἐγκριτική ἀπόφαση τῆς Δ.Ι.Σ. (1754/991/10-5-2018), ἡ Τριμελής ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπή κατέθεσε στό ΙΕΠ (31-9-2018) διορθωτικές παρεμβάσεις στό περιεχόμενο τῶν ΦΜ γιά ὅλες τίς τάξεις καί τίς βαθμίδες Ἐκπαίδευσης. Ἀνάλογες διορθώσεις κατετέθησαν καί ἀπό τήν Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης. Οἱ τελευταῖες αὐτές διορθωτικές προτάσεις ἐντός τοῦ μηνός Ὀκτωβρίου ἐ.ἔ θά τεθοῦν σέ συζήτηση καί ἐπεξεργασία μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας καί τοῦ ΙΕΠ προκειμέ-

νου νά υίοθετηθοῦν καί νά διορθωθοῦν ἀναλόγως καί οἱ ΦΜ γιά τήν ἐπόμενη σχολική χρονιά.

Τέλος στή συνάντηση τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Κρήτης μέ τό ΙΕΠ, στίς 3 Αὐγούστου 2018 ἐπιβεβαιώθηκε ἡ βούληση τῶν διαλεγομένων γιά συνέχιση τοῦ διαλόγου καί καθορίστηκε ὁ προγραμματισμός μέ σκοπό τήν ὀλοκλήρωση τῆς ὅλης ἐργασίας, ἐνῶ συζητήθηκαν καί οἱ τελευταῖες προσφυγές στό ΣτΕ καί στό ΕΔΔΑ, ἕνα θέμα ἀρκετά σημαντικό καί πολύ εὐαίσθητο γιά τό μέλλον τοῦ ΜτΘ.

6. Ὑπάρχει ἐπίσης καί μία «ἐσκεμμένη σύγχυση» ὡς πρός τίς ἀποφάσεις τοῦ ΣτΕ. Οἱ ὑπ' ἀριθμ. 660/2018, 661/2018 καί 926/2018 ἀποφάσεις τοῦ ΣτΕ εἶναι γνωστό ὅτι ἀφοροῦν ἀποκλειστικά καί μόνο τά ΠΣ πού εἰσήχθησαν μέ τίς Ὑπουργικές Ἀποφάσεις 143575/Δ2/7-9-2016 (ΦΕΚ Β' 2920/2016) καί 143579/Δ2/7-9-2016 (ΦΕΚ Β' 2906/2016), δηλαδή τά ΠΣ πού εἰσήχθησαν ἀπό τόν προηγούμενο Ὑπουργό Παιδείας. Ὡς ἐκ τούτου, οἱ ἐν λόγω ἀποφάσεις τοῦ ΣτΕ, ἐκ τῶν πραγμάτων πλέον, δέν ἔχουν ἀντικείμενο ἐφαρμογῆς, καθῶς τά ΠΣ πού ἀφοροῦν, ἔχουν ἤδη καταργηθεῖ μέ τήν ἐκδοση τῶν νέων ΥΑ. Ἡ «αἴτηση συμμόρφωσης τῆς διοίκησης» γιά τήν ἀκυρωτική ἀπόφαση 660/2018 ἐπιβεβαιώνει ὅτι οἱ ἀποφάσεις τοῦ ΣτΕ 660/2018, 661/2018 καί 926/2018 δέν ἀφοροῦν τίς νέες ΥΑ μέ τά ΠΣ στό ΜτΘ. Τό γεγονός αὐτό βέβαια δέν δεσμεύει τήν Τριμελή ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπή νά μὴν ἀξιοποιήσει καί ἀπό τίς ἐν λόγω ἀποφάσεις τίς ὅποιες διορθωτικές ὑποδείξεις, γι' αὐτό καί ἡ Δ.Ι.Σ. ὁμίλησε γιά «συνεκτίμηση» τῶν συγκεκριμένων ἀποφάσεων (Δελτίο Τύπου Δ.Ι.Σ. 19 Ἀπριλίου 2018).

Ὅφειλουμε ὁμως στίς συγκεκριμένες ἀποφάσεις νά προσέξουμε ἰδιαίτερως τήν χρήση τοῦ ἐπιρρήματος «ἀποκλειστικῶς» τό ὁποῖο

χρησιμοποιείται σ' αυτές, γιατί μέ τήν συγκεκριμένη έκφραση εισάγεται μία νέα εξέλιξη σέ σχέση μέ τίς παλαιότερες αποφάσεις του ΣτΕ. Υπενθυμίζεται ότι ή απόφαση 115/2012 του Έφετείου Χανίων, μία ιστορική απόφαση για τή χώρα μας, αναφέρει τή λέξη «προεχόντως» καί προσδιορίζει ότι τό ΜτΘ όφείλει νά έμπεριέχει ύλη πού άφορᾶ προεχόντως αλλά όχι άποκλειστικά τήν Όρθοδοξία. Αυτό άλλωστε άπεφάσισε καί ή Έκκλησία, ή όποία δήλωσε σαφέστατα τόν «όρθόδοξο προσανατολισμό» του ΜτΘ καί όχι τήν άποκλειστική διδασκαλία τής όρθόδοξης πίστης.

Πέραν τούτου, ή εφαρμογή του έπιρρήματος «άποκλειστικῶς» σημαίνει ότι άποκλείονται όλα τά παλαιότερα ΠΣ του 2002, του 1998, του 1992 καί του 1985, γιατί όλα αυτά έχουν σαφή θρησκευολογικά στοιχεία καί ή ύλη τους δέν άφορᾶ άποκλειστικά τήν Όρθοδοξία. Ανακύπτει λοιπόν ένα μειζον ζήτημα : Σέ ποιά ΠΣ του ΜτΘ θά πρέπει νά έπιστρέψουμε αλλά καί τί θά σημαίνει αυτό για τό ίδιο τό ΜτΘ;

Η εφαρμογή του έπιρρήματος «άποκλειστικῶς» σημαίνει ότι είναι ανεφάρμοστη ως αντίθετη στήν απόφαση του ΣτΕ ακόμα καί ή ίδια ή απόφαση τής ΔΙΣ τής 13/1/2016, καθώς αυτή αναφέρει, μεταξύ άλλων, τά έξής: «... είναι δυνατόν νά ύπάρξουν προσθήκες, οί όποίες διευρύνουν τό θρησκευολογικό, ιδεολογικό καί πολιτιστικό πεδίο τής ύλης μέ σκοπό τήν έπαύξηση τής μορφωτικῆς άξίας καί συμβολῆς του στήν εκπαίδευση τῶν νέων». Δηλαδή, ή ίδια ή ΔΙΣ μέ τήν συγκεκριμένη απόφασή Της, ή όποία μάλιστα έπεδίωκε τήν διατήρηση σέ ισχύ τῶν ΠΣ του ΜτΘ του 2003, πρότεινε τήν εισαγωγή περισσότερων θρησκευολογικῶν στοιχείων καί όχι τήν πλήρη άφαίρεση όσων ήδη ύπήρχαν.

Σχετικά μέ τίς προσφυγές στή Δικαιοσύνη, εκκρεμεϊ επίσης ή συζήτηση στό ΣτΕ τῶν αιτήσεων άκυρώσεως εκείνων πού κέρδισαν τίς

προηγούμενες δίκες αλλά και τῆς «Ἐνώσης Ἀθέων» καί διαφόρων πολιτῶν. Ὅλες ζητοῦν τήν ἀκύρωση τῶν ἰσχυόντων ΠΣ, δηλαδή τῶν προγραμμάτων πού εἰσήχθησαν μέ τίς Υ.Α. 101470/Δ2/16-6-2017 (ΦΕΚ Β' 2104) καί 99058/Δ2/16-6-2017 (ΦΕΚ Β' 2105), καί τῶν ΦΜ ὅμως μέ διαμετρικά ἀντίθετα ἐπιχειρήματα. Οἱ μὲν ὑποστηρίζουν ὅτι τά ΠΣ δέν ἔχουν «ὀρθόδοξο προσανατολισμό» ἀλλά εἶναι «συγκρητιστικά» (ἐπαναλαμβάνοντας τά ἴδια ἐπιχειρήματα μέ αὐτά πού εἶχαν χρησιμοποιήσει στήν αἴτηση ἀκύρωσής τους γιά τίς ΥΑ τοῦ 2016). Οἱ δεύτεροι ὑποστηρίζουν ὅτι τά ΠΣ ἀποτελοῦν προϊόντα «συναπόφασης» μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, ἔχουν ἕναν ἔντονο «ὀρθόδοξο χαρακτήρα» καί ὡς ἐκ τούτου εἶναι κατηχητικά. Εἶναι προφανές ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά ἔχουν δίκιο καί οἱ δύο ἐνστάσεις ταυτόχρονα, γιά τό συγκεκριμένο περιεχόμενο τῶν ἰδίων ΠΣ καί τῶν ἰδίων ΦΜ. Τελικά, ὅμως, ἀμφότερες ἐπιδιώκουν ἐκούσια ἢ ἀκούσια τό ἴδιο ἀποτέλεσμα, τήν ἀκύρωση τῆς ὑποχρεωτικότητας τοῦ ΜτΘ!!! Ἡ ἄμεση ἢ ἔμμεση μετατροπή τοῦ μαθήματος σέ προαιρετικό εἶναι προφανές ὅτι θά ἔχει σοβαρές συνέπειες καί ὡς πρός τήν ἴδια τήν θέση καί τόν ρόλο τῶν Θεολόγων-ἐκπαιδευτικῶν στά σχολεῖα καί ὡς πρός τό ἴδιο τό ΜτΘ ἀφοῦ ὡς προαιρετικό δέν θά βαθμολογεῖται.

Γιά παράδειγμα, ἐάν ἐφαρμοστεῖ ἕνα μοντέλο ἀνάλογο μέ ἐκεῖνο πού ἰσχύει γιά τούς μουσουλμάνους ἱεροδιδασκάλους τῆς Θράκης (ἄλλο ἕνα ἀποτέλεσμα τῆς ἰσονομίας) οἱ διδάσκοντες καθηγητές θεολόγοι θά προσλαμβάνονται γιά 9 μῆνες μόνο καί θά ἐπιλέγονται ἀπό Ἐπιτροπή Ὀρθοδόξων Θεολόγων ὑπό τήν προεδρία τοῦ ἐπιχωρίου Μητροπολίτη.

Θεωρῶ λοιπόν ὅτι ἡ χρήση τοῦ ὅρου «ὀρθόδοξος προσανατολισμός» δέν μπορεῖ νά ἐκφράζει ἀποκλειστικά καί μόνο μία ἀπόλυτη ἰδεολογική ἀντιπαράθεση πρός κάθε τι τό ὁποῖο δέν εἶναι ὀρθόδοξο ἀλλά

πρέπει συγχρόνως νά «διατυπώνει» καί μία διαλεκτική πρὸς κάθε τι τό ὁποῖο εἶναι «ἕτερο» πρὸς τήν Ὁρθοδοξία καί αὐτή ἡ διαλεκτική νά ἀποτυπώνεται «προεχόντως», γιατί μόνο μέ τόν τρόπο αὐτό θά ἀναδεικνύεται πραγματικά ἡ ὀρθόδοξη ἀλήθεια γιά τόν ἄνθρωπο. Τά ἴδια τά ὅρια τῆς ὀρθοδοξίας ὡς γνωστόν εἶναι ἀνθρωπολογικά καί ὄχι ιδεολογικά καί ἡ ὀρθοδοξία σχετίζεται ἀποκλειστικά καί μόνο πρὸς τήν ἀλήθεια, ἄλλως δέν μπορεῖ νά ὑπάρξει ὀρθοδοξία, ἐνῶ αὐτό θά πρέπει νά ἐπιδιώκουμε ὡς πρὸς τό περιεχόμενο τοῦ ΜτΘ.

Ἡ ἀλήθεια ἐπίσης τήν ὁποία ἐκφράζει ἡ Ὁρθοδοξία δέν ἔχει καμμία σχέση μέ ὁποιαδήποτε ἄλλη ἔννοια ἢ ἰδέα, ἡ ὁποία εἶναι ὡς γνωστόν κάτι τό φαντασιακό ἄρα καί μή πραγματικό. Ἡ ὀρθόδοξη ἀλήθεια εἶναι μία πραγματικότητα, ἡ ὁποία φανερώνεται μέσα ἀπό ἕναν συγκεκριμένο τρόπο ζωῆς καί ὑπαρξῆς, καί ὁ τρόπος αὐτός πρέπει νά ἀφορᾷ πρῶτιστα τόν ἄνθρωπο ἐνῶ αὐτό θά πρέπει νά διδάσκεται πάντοτε διαλεκτικά καί ὄχι ἀντιθετικά ἢ ἀντιρρητικά.

Τό ΜτΘ διδασκόμενο στήν πρωτοβάθμια καί δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση, καί ὑπό τήν προοπτική τοῦ «ὀρθοδόξου προσανατολισμοῦ», μόνο τότε λειτουργεῖ θετικά καί οὐσιαστικά ὅταν μέσα ἀπό τήν προβολή ἑνός ἀνθρωπολογικοῦ προτύπου πραγματικοῦ καί ἀληθινοῦ συμβάλλει στή διαμόρφωση ἑνός ὀλοκληρωμένου ἀνθρώπου, ἀφοῦ σκοπός τῆς ὅλης ἐκπαιδευτικῆς διαδικασίας σέ σχέση καί πρὸς τό ΜτΘ δέν εἶναι μία «κατηχητικοῦ» τύπου διδασκαλία ἀλλά ἡ προβολή τῆς ἀνθρωπολογικῆς κατανόησης καί θεώρησης τοῦ περιεχομένου τοῦ ΜτΘ σέ σχέση πρὸς αὐτό τό γεγονός τῆς ζωῆς καί τόν σκοπό τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς.

Ὑπ' αὐτή τήν προοπτική ὁ «ὀρθόδοξος προσανατολισμός» τοῦ ΜτΘ δέν εἶναι μία μονολιθικότητα γλῶσσας, ἀντιλήψεων ἢ ἰδεῶν ἀλλά μία πρόταση ζωῆς γιά τόν μαθητή, μέσα ἀπό τήν προβολή προτύπων, οὔτε βέβαια καθορίζεται ἀπό τήν «ποσόστωση» ἔναντι τῶν «ἄλλων» Ὁμολογιῶν ἢ Θρησκευιῶν, ἀλλά ἀπό τήν ποιότητα ὡς πρός τό προσφερόμενο περιεχόμενο στίς διάφορες ἐνότητες τοῦ ΜτΘ.

Πέραν, ὅμως, τῶν προσφυγῶν στό ΣτΕ ἔχει κατατεθεῖ καί προσφυγή ἀπό ἰδιῶτες στό Εὐρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων τοῦ Ἀνθρώπου (ΕΔΔΑ) κατά τῶν ΠΣ, τῶν ΦΜ καί τῆς διαδικασίας ἀπαλλαγῆς ἀπό τό ΜτΘ. Ἡ προσφυγή στό ΕΔΔΑ ἔχει χαρακτηριστεῖ ἀπό τό ἴδιο τό Δικαστήριο ὡς μία «ὑπόθεση-ὀδηγός» (leading case), δηλαδή ὡς ἓνα θέμα τό ὁποῖο ἔχει ἰδιαίτερη σημασία γιά ὁλόκληρη τήν Εὐρώπη σέ σχέση πρός τή θέση τοῦ ΜτΘ στήν Μέση Ἐκπαίδευση.

Ὑποσημειῶνω ὅτι ἡ ὁποιαδήποτε ἀπόφαση τοῦ ΕΔΔΑ θά εἶναι δεσμευτική γιά τή χώρα μας καί σέ περίπτωση ἀκόμη πού ἔρχεται σέ ἀντίθεση πρός τήν ἀπόφαση τοῦ ΣτΕ, ὑπερισχύει.

Ἐάν τό ΣτΕ ἢ τό ΕΔΔΑ τελικῶς ἀκυρώσουν τά ἰσχύοντα ΠΣ, αὐτό θά σημαίνει ὅτι τό ἀποτέλεσμα τοῦ διαλόγου μεταξύ Πολιτείας καί Ἐκκλησίας, τό ὁποῖο ἔγινε ἀποδεκτό τόσο ἀπό τήν Πολιτεία ὅσο καί ἀπό τήν Ἐκκλησία μετά ἀπό τόσες συζητήσεις, προβληματισμούς καί προσπάθειες, θά καταλήξει στόν «κάλαθο τῶν ἀχρήστων». Ἄς ἀναλογιστοῦμε ἐπίσης ποιές θά εἶναι οἱ ἄμεσες καί ἔμμεσες συνέπειες μιᾶς τέτοιας ἐξέλιξης καί γιά τό ὅλο πλέγμα τῶν σχέσεων Πολιτείας – Ἐκκλησίας στήν Ἑλλάδα. Γιά ὅλα αὐτά ἔχει ἐνημερωθεῖ ἤδη ἡ Δ.Ι.Σ. τῆς 19^{ης} Ἀπριλίου 2018 γιαντό καί ἔκρινα ὅτι ἔπρεπε νά καταστήσω καί ὅλους Ἐσᾶς κοινωνούς τῶν προβληματισμῶν μου.

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι Άγιοι Συνοδικοί,

Τά μέλη τῆς Τριμελοῦς ἐξ Ἀρχιερέων Ἐπιτροπῆς μαζί μέ τούς συμβούλους τους προσῆλθαν στό διάλογο μέ τό ΙΕΠ γιά τήν διορθωση τοῦ ΠΣ καί τῶν ΦΜ μέ πλήρη συναίσθηση τῆς εὐθύνης τους καί μέ ὑπακοή στίς ἀποφάσεις τῆς Ι.Σ.Ι. καί τῆς Δ.Ι.Σ.

Κατά τήν διεξαγωγήν τοῦ διαλόγου, ἡ Ἐπιτροπή ἐπέμεινε στή βάση τῶν τριῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν, δηλαδή : α) τῆς διατήρησης τῆς ὑποχρεωτικότητος τοῦ ΜτΘ, β) τῆς διατήρησης τῶν ὠρῶν διδασκαλίας, καί γ) τῆς διασφάλισης τοῦ «ὀρθόδοξου προσανατολισμοῦ», ὅπως καί στή διατήρηση τοῦ ὑφιστάμενου νομικοῦ καί θεσμικοῦ πλαισίου τοῦ ΜτΘ, καί οἱ ἀρχές αὐτές ἐπιτεύχθησαν.

Συγκεκριμένα:

α) Ὁ «ὀρθόδοξος προσανατολισμός» ἐπιτεύχθηκε ὕστερα καί ἀπό τίς γενόμενες ἀλλαγές καί τροποποιήσεις τόσο στά ΠΣ, ὅσον καί στούς ΦΜ, τούς ὁποίους ἐξετάσαμε καί διαπιστώσαμε ὅτι ἐλήφθησαν ὑπόψη τά ἀποτελέσματα τοῦ διαλόγου ἀφοῦ πλέον σέ ὅλα τά κεφάλαια ἐκφράζεται μέ σαφήνεια ὁ ἐπιδιωκόμενος προσανατολισμός. Ὅλες οἱ γενόμενες διορθώσεις τόσο στά ΠΣ ὅσο καί στούς ΦΜ μέχρι σήμερα εἶναι γνωστές σέ ὅλους μας, ἀφοῦ κατετέθησαν ὡς «Παράρτημα» (σύνολο σελίδων 159) στίς κατά καιρούς Εἰσηγήσεις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας κ. Ἐφραίμ στήν ΙΣΙ καί στή Δ.Ι.Σ.

β) Ἡ παραμονή τοῦ ΜτΘ στό ἡμερήσιο γενικό λύκειο, ὅπως καί στό ἐσπερινό γενικό λύκειο, κυρίως δέ στή Γ' λυκείου καί μάλιστα μέ τήν ὀνομασία «Θρησκευτικά» ἀποτελεῖ καρπό τοῦ συγκεκριμένου δια-

λόγου, όταν υπήρχαν «φωνές» που απαιτούσαν τον εξοβελισμό του ΜτΘ και την αντικατάστασή του με άλλα «σπουδαιότερα!!!» μαθήματα.

Η συγκεκριμένη επιλογή ήταν δέσμευση μεταξύ του Πρωθυπουργού και του Αρχιεπισκόπου, απόφαση της ΙΣΙ, η οποία και δέσμευε την Τριμελή εξ Αρχιερέων Επιτροπή, ενώ καθιερώθηκε μέσα από τον διάλογο, όπου επιβεβαιώθηκε η αναγκαιότητα του ΜτΘ στην όλη εκπαιδευτική διαδικασία κυρίως από το ίδιο το περιεχόμενο του μαθήματος.

Κανένας πλέον δεν μπορεί να αμφισβητήσει το γεγονός της διάσωσης του ΜτΘ και το πόσο σημαντική είναι η τελευταία αυτή απόφαση κυρίως ως προς την αναγνώριση του ρόλου του ΜτΘ σε μία σύγχρονη ευρωπαϊκή κοινωνία. Όποιος δεν κατανοεί αυτή τη σημασία ή έθελοτυφλεί και επιθυμεί την υπονόμηση της όλης προσπάθειας του διαλόγου μεταξύ της Εκκλησίας και της Πολιτείας ή επιδιώκει να εξυπηρετήσει ιδιοτελείς σκοπούς και συμφέροντα.

Η σύνεση του Μακαριωτάτου, η σοφία της ΙΣΙ, η υπεύθυνη δουλειά της Τριμελούς εξ Αρχιερέων Επιτροπής και των επιστημονικών της συμβούλων οδήγησαν σε μία επιτυχή διαχείριση ενός πολύ δύσκολου θέματος.

Επιπλέον αποδείχθηκε ότι ο δρόμος του διαλόγου, κυρίως με την έκαστοτε Πολιτεία οδηγεί πάντοτε με επιτυχία στο επιθυμητό αποτέλεσμα, όταν υπάρχει: α) η απαραίτητη σοβαρότητα και επιστημονική υποστήριξη, β) τό σαφές σχέδιο και ή στρατηγική στόχων, για τό τί είναι πρωτεῦον και τί δευτερεῦον, και γ) ή συνέπεια λόγων και έργων.

Οί επικριτές του διαλόγου και του έργου της Τριμελούς εξ Αρχιερέων Επιτροπής, μετά και από αυτά τά αποτελέσματα, θά έπρεπε να

σιωπήσουν, γιατί «ή τῶν πραγμάτων ἀλήθεια» δέν τούς ἐπιτρέπει καμία ἀμφισβήτηση.

Οἱ φωνές τῆς ὑπονόμευσης καί τοῦ συγκεκριμένου σημαντικοῦ καί εὐαίσθητου διαλόγου Ἐκκλησίας καί ΙΕΠ καί ὅλης αὐτῆς τῆς προσπάθειας, ἐν ὀνόματι δῆθεν μιᾶς ιδεολογοποιημένης ὀρθοδοξίας καί μέ ἐπιχειρήματα ὄχι οὐσίας ἀλλά «ἐτικέττας», δέν βοηθοῦν καί δέν ἐκφράζουν τήν ἀλήθεια καί τό πραγματικό περιεχόμενο τῆς ὀρθοδοξίας, οὔτε ἔχουν θέση ἢ καμμία ἀξιολογική ἀξία, γιατί ὀρθοδοξία χωρίς ἀλήθεια δέν ὑπάρχει ἀλλά καί ἡ ἀλήθεια ὅταν ταυτίζεται μέ κάποια ἰδέα γίνεται ψεῦδος, ἀφοῦ ἡ ἰδέα εἶναι μία φαντασιακή πραγματικότητα ἡ ὁποία δημιουργεῖ τήν ιδεολογία καί ἡ ὁποία βέβαια δέν ταυτίζεται μέ τήν ἀλήθεια. Εἶναι ἐπίσης γνωστό ὅτι οἱ «ἀσήμαντοι» σπεύδουν νά κατηγορήσουν ὅ,τι ἀδυνατοῦν νά κατανοήσουν ἢ δέν ἱκανοποιεῖ τήν ιδεολογία τους προκειμένου νά φανοῦν «σημαντικοί» στούς «δικούς τους».

Θά μοῦ ἐπιτρέψετε λοιπόν νά κατακλείσω τήν παρούσα ἐπιστολή μου μέ τά λόγια ἑνός ἀπό τούς Ἀρχιερεῖς, ὁ ὁποῖος συμμετεῖχε στόν συγκεκριμένο διάλογο : «Ἄν καί ἦλθα μέ περίσκεψη, φεύγω πολύ ἀναπαυμένος καί αισθάνομαι τήν ἀνάγκη νά συγχαρῶ τούς συντάκτες τῶν νέων ΠΣ γιά τήν ἐξαιρετική ἐργασία πού ἐπιτέλεσαν καί τούς καλῶ νά ἀξιοποιήσουν καί τίς κριτικές πού δέχθηκαν, ἀφοῦ ἡ ὠραιότητα φανερόνεται στήν ποικιλομορφία καί στόν σεβασμό στήν ἄλλη ἄποψη. Κλείνοντας δέ τόν διάλογο ἀναφωνῶ : Δόξα τῷ Θεῷ».

Μετ' ἐκείνου σεβασμῶ
 Ἡ Μασσαλιέν Σωφροῦνη